

**DODATNA PRIPOROČILA ZA DELO
Z OTROKI S POSEBNIMI POTREBAMI
V VZGOJI IN IZOBRAŽEVANJU
ZA PREPREČEVANJE ŠIRJENJA
OKUŽBE S SARS-CoV-19**

13. januar, 2021

KAZALO VSEBINE

1. SPLOŠNA PRIPOROČILA	4
2. PRIPOROČILA ZA DELO Z OTROKI S POSEBNIMI POTREBAMI V REDNIH VRTCIH IN ŠOLAH	6
3. SPECIFIČNA PRIPOROČILA ZA OŠPP IN ZAVODE ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE OTROK IN MLADOSTNIKOV S POSEBNIMI POTREBAMI	6
4. SPECIFIČNA PRIPOROČILA ZA VRTCE V OŠPP IN ZAVODIH ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE OTROK IN MLADOSTNIKOV S POSEBNIMI POTREBAMI ZA PREPREČEVANJE ŠIRJENJA OKUŽBE S SARS-CoV-2	7
5. SPECIFIČNA PRIPOROČILA ZA PROGRAME OSNOVNE ŠOLE V OŠPP IN ZAVODIH ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE OTROK IN MLADOSTNIKOV S POSEBNIMI POTREBAMI ZA PREPREČEVANJE ŠIRJENJA OKUŽBE S SARS-CoV-2	8
6. SPECIFIČNA PRIPOROČILA ZA PROGRAME SREDNJE ŠOLE IN DOMOVE ZA UČENCE V ZAVODIH ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE OTROK IN MLADOSTNIKOV S POSEBNIMI POTREBAMI ZA PREPREČEVANJE ŠIRJENJA OKUŽBE S SARS-CoV-2	10
7. SPECIFIČNA PRIPOROČILA V PRIMERU IZVAJANJA RAZLIČNIH DEJAVNOSTI V ZAVODIH ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE OTROK IN MLADOSTNIKOV S POSEBNIMI POTREBAMI.....	12
8. OBLIKE POUKA.....	13
9. OSEBNA VAROVALNA OPREMA (OVO).....	13
10. VIRI IN DODATNE INFORMACIJE	13

Dokument je posodobljena različica dokumenta iz maja 2020, ki je nastal v sodelovanju NIJZ in MIZŠ, vodstev OŠPP in zavodov za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami in predstavlja dopolnitev dokumentov:

- Priporočila za Zavode za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami v času epidemije COVID-19 (vprašanja o higienskih priporočilih za izvajanje pouka v osnovi šoli z vidika uporabe za učence zavodov za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami v času epidemije COVID-19);
- Dokumentov s higienskimi priporočili na spletni strani <https://www.nijz.si/vzgojainizobrazevanje>.

Svetujemo, da pri organizaciji dela smiselno upoštevate ustrezne dokumente na navedeni spletni strani.

1. SPLOŠNA PRIPOROČILA

Novi koronavirus se najpogosteje prenaša preko **izločkov iz dihal** med ljudmi, ki so tesno skupaj, oziroma preko onesnaženih rok.

Prenosi so posebej pogosti v zaprtih, prenapolnjenih in neustrezno prezračenih prostorih.

Upoštevajmo priporočila glede vzdrževanja **medosebne razdalje, pravilnega nošenja maske, higiene rok in higiene kašlja, zračenja ter čiščenja in razkuževanja.**

Virus v okolico izločamo s kihanjem, kašljanjem, glasnim govorjenjem, zato je priporočena medosebna razdalja vsaj 1,5 oz. 2 metra. V primeru, da je ta razdalja manjša, je tveganje za okužbo večje.

Ob kihanju, kašljanju ali neposrednem dotikanju površin ali predmetov z onesnaženimi rokami virus nanese na različne predmete in površine, kot so mize, delovne površine, držaji in ograde, denar ...
Drugi ljudje se lahko okužijo tako, da se dotaknejo teh onesnaženih površin, nato pa se dotaknejo oči, nosu ali ust, ne da bi si prej umili ali razkužili roke.
Roke zato vedno smatramo kot onesnažene, izjema je le neposredno po njihovem umivanju ali razkuževanju.

Z upoštevanjem vseh navedenih ukrepov zmanjšamo možnost za prenos povzročitelja okužbe in s tem ščitimo sebe in druge.
Za pravilno izvajanje samozaščitnih ukrepov je odgovoren vsak posameznik.

Za varno delovanje je zelo pomembno izvajanje naslednjih **ukrepov**:

- Redno in temeljito si umivajmo roke z milom in vodo.

V primeru, da voda in milo nista dostopna, si roke razkužimo z namenskim razkužilom za roke. Vsebnost alkohola v razkužilu za roke naj bo 60 do 80 %. Razkužilo za roke je namenjeno samo zunanji uporabi. Sredstva za čiščenje/razkuževanje površin niso namenjena čiščenju/razkuževanju kože. Zlasti za najmlajše učence svetujemo predvsem umivanje rok, uporabo razkužil pa zgolj v izrednih primerih.

Umivanje ali razkuževanje rok priporočamo po vsakem prijemanju kljuk (npr. vstopanje v učilnice, pri odhodu iz stranišča), ograde stopnišča ali po dotikanju drugih površin.

- Ne dotikajmo se obraza (oči, nosu in ust) z nečistimi/neumitimi rokami.

- Upoštevanje pravilne higiene kašlja (preden zakašljamo/kihnemo, si pokrijemo usta in nos s papirnatim robčkom ali zakašljamo/kihnemo v zgornji del rokava). Papirnat robček po vsaki uporabi odvržemo med odpadke in si nato umijemo roke z milom ter vodo.
- Upoštevajmo zadostno medosebno razdaljo, vsaj 1,5 oz. 2 metra (sede 1,5 metra, v gibanju, čakanju v vrsti, kjer je težje vzdrževati stalno razdaljo, 2 metra).
- Odsvetujemo zbiranja v skupinah, na celotnem območju šole.
- Pravilna uporaba mask.
- Zaprte prostore čim bolj učinkovito zračimo. Glede prezračevanja prostorov upoštevamo navedbe v dokumentih Poostrena higienska priporočila za izvajanje pouka v osnovni šoli za preprečevanje širjenja SARS-CoV-2 in Higienska priporočila za preprečevanje širjenja okužbe s SARS-CoV-2 pri bivanju v dijaškem domu, dostopno na: <https://www.nijz.si/vzgojainizobrazevanje> ter Navodila za prezračevanje prostorov izven zdravstvenih ustanov v času širjenja COVID-19, dostopno na: <https://www.nijz.si/sl/navodila-za-prezracevanje-prostorov-izven-zdravstvenih-ustanov-v-casu-sirjenja-okuzbe-covid-19>.
- Prostore redno čistimo/razkužujemo. Svetujemo smiselno upoštevanje Navodil za čiščenje in razkuževanje prostorov izven zdravstvenih ustanov, ki so dosegljiva na povezavi: <https://www.nijz.si/sl/navodila-za-ciscenje-in-razkuzevanje-prostorov-izven-zdravstvenih-ustanov-v-katerih-se-je-zadrzeval>.
- V šolski objekt naj vstopajo samo učenci in zaposleni, ostali le po potrebi po predhodni najavi in naj upoštevajo vse potrebne ukrepe (nošenje maske, higiena rok, kašlja ...).
- Morebitne govorilne ure in pridobivanje informacij naj starši opravijo po telefonu ali preko računalniške povezave.
- Tudi pri vseh sestankih prednostno svetujemo organizacijo video sestankov.
- Organiziranje vsakršnih dogodkov oziroma udeležba na njih (npr. koncerti, proslave, razstave, literarni večeri) je odsvetovana. Dopustni so le dogodki, kjer so udeleženci le člani istega oddelka/učne skupine brez zunanjih udeležencev.

Splošna navodila za preprečevanje okužbe s povzročiteljem COVID-19 so dosegljiva na spletni strani: <https://www.nijz.si/sl/preprecevanje-okuzbe-z-virusom-sars-cov-2-v-obdobju-sproscanja-ukrepov>.

Za boljšo seznanitev svetujemo, da so navodila nameščena v razredih ter drugod po zavodu oziroma, da se v času prihoda otrok/mladostnikov vrtijo na digitalnih zaslonih, v kolikor so le-ti nameščeni po hodnikih, zlasti:

- Kaj lahko storim, da preprečim širjenje novega koronavirusa: https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/uploaded/plakat_navodila_preprecitev-sirjenja.pdf.
- Umivanje rok: https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/uploaded/navodila_higiena-rok-zdravstveni-delavci.pdf.

- Higiena kašlja:
https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/uploaded/navodila_higiena-kašlja_0.pdf.
- Pravilna namestitev obrazne maske:
https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/uploaded/maske2_lektorirano.pdf.

Manjša kot je skupina oseb, manjše kot je število oseb na površino prostora, večja kot je razdalja med osebami, manjša je možnost prenosa virusa. V primeru večjih skupin in v primeru mešanja med skupinami, se je potrebno zavedati, da bo v primeru okužbe, število obolelih lahko bistveno večje.

Zaradi narave dela in nezmožnosti izvajanja nekaterih ukrepov, se lahko poveča tveganje za večje in hitrejše širjenje obolenj.

Osnovni pogoj za vračanje v zavode je, da so varovanci, ki se vračajo in osebje, ki skrbi za varovance in za delovanje ustanov, zdravi.

Osebje, ki prihaja v stik z varovanci, naj bo še posebej pozorno na svoje zdravstveno stanje.

Priporočila se bodo spreminjala skladno z epidemiološko sliko in novimi spoznanji o širjenju okužbe s SARS-CoV-2 in o bolezni COVID-19.

2. PRIPOROČILA ZA DELO Z OTROKI S POSEBNIMI POTREBAMI V REDNIH VRTCIH IN ŠOLAH

Izvajanje dodatne strokovne pomoči: Dodatna strokovna pomoč se še naprej organizira na daljavo. Z vidika zdravstvene stroke je s tem zagotovljena večja varnost, kot če bi strokovni delavec za dodatno strokovno pomoč, prihajal v stik z otroki/mladostniki različnih skupin iz več različnih vrtcev oz. šol. Izjema je nudenje učne pomoči, če jo nudi učitelj, ki je tudi sicer s skupino otrok.

Pomoč spremljevalcev: priporočamo uporabo osebne zaščitne opreme OVO*.

OVO: zaščitna oblačila in obuvalo, prozorna plastična očala, kirurška maska II R oziroma izjemoma pri gluhih in naglušnih uporabo vizirja, rokavice po potrebi (stik s sluznicami, izločki), glede na naravo dela plastificiran predpasnik. **Natančnejša navodila za OVO na posameznih delovnih mestih naj poda pooblaščen specialist medicine dela, ki natančno pozna organizacijski proces in tveganja na posameznih delovnih mestih. Spletna stran medicine dela, dostopno na naslednji povezavi: <https://www.anticovid.zmdps.si/>.*

3. SPECIFIČNA PRIPOROČILA ZA OŠPP IN ZAVODE ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE OTROK IN MLADOSTNIKOV S POSEBNIMI POTREBAMI

Pri oblikovanju specifičnih priporočil tehtamo med različnimi vrstami tveganj:

- širjenja nalezljivih bolezni (trenutno smo najbolj usmerjeni v COVID-19),
- poslabšanja osnovne bolezni oz. oviranosti (npr. zaradi prekinitve terapij, iztrganosti iz okolja, ki so ga varovanci vajeni),
- upada dosežene stopnje socializacije.

Pri oblikovanju specifičnih nasvetov oz. ukrepov za organizacijo dela v OŠPP in zavodih za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami v času epidemije COVID-19, smo upoštevali:

1. Posebnosti na nivoju organiziranosti, ki pomenijo drugačno, specifično naravo dela v OŠPP in zavodih za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami.
2. Specifičnost zdravstvenih stanj in posebnosti različnih vrst primanjkljajev otrok in mladostnikov, vključenih v omenjene zavode.
3. Prostorsko situacijo in specifikke pri izvajanju vzgojno-izobraževalne dejavnosti v omenjenih zavodih.
4. Posebnosti pri izvajanju različnih dejavnosti v omenjenih zavodih (predvsem kombinacija vzgojno-izobraževalne dejavnosti in zdravstvene dejavnosti).

4. SPECIFIČNA PRIPOROČILA ZA VRTCE V OŠPP IN ZAVODIH ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE OTROK IN MLADOSTNIKOV S POSEBNIMI POTREBAMI ZA PREPREČEVANJE ŠIRJENJA OKUŽBE S SARS-CoV-2

Ob upoštevanju higienskih priporočil za vrtce predlagamo v primeru OŠPP in zavodov za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami, naslednje dodatne rešitve:

- V primeru prihodov in odhodov otrok v vrtec z organiziranimi prevozi, svetujemo, da zavodi obdržijo obstoječo organizacijo dela pomočnic vzgojiteljic, ki otroke sprejemajo in oddajajo prevoznikom. V primeru, da gre za otroke iz različnih skupin, naj strokovni delavec, ki je zadolžen za sprejem/odhod uporablja masko in spodbuja ohranjanje priporočene razdalje med otroci.
- Če je mogoče, priporočamo, da se blazine in prevleke na ležalnikih perejo vsak dan oz. čim pogosteje. V kolikor to ni mogoče, naj se blazine in prevleke shranjuje v označene vreče (označene z imenom vsakega otroka). Ležalnike shranjujte tako, da se ne dotikajo med seboj in so označeni z imenom otroka, ki ga je za preprečevanje širjenja okužbe s SARS-CoV-2 uporabljal.
- V primeru dud, ninic in igrač, svetujemo, da naj otrok igračo, v primeru, da brez nje ne zmore, uporablja samo on. Shranjuje se naj na namensko določenem mestu (npr. vrečki, ki je označena z otrokovim imenom).

- Predvidevamo, da se bodo ukrepi še spreminjali v odvisnosti od epidemiološke situacije, zato tudi v primeru omenjenih zavodov priporočamo načrtovanje čim več dejavnosti na prostem, v kolikor je to seveda možno. Pri prehodu na zunanja igrišča in površine je potrebno upoštevati priporočeno razdaljo med različnimi skupinami in morebitnimi obiskovalci zavodov. V kolikor zavod ne razpolaga z večjimi, večnamenskimi prostori, svetujemo, da aktivnosti potekajo v matičnih igralnicah ali na prostem, v kolikor je to seveda možno. Uporaba igral na prostem je možna, v kolikor so igrala na ograjenih površinah in jih uporablja zgolj inštitucija. Igrala je potrebno med posameznimi učno/vzgojnimi skupinami razkužiti.

5. SPECIFIČNA PRIPOROČILA ZA PROGRAME OSNOVNE ŠOLE V OŠPP IN ZAVODIH ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE OTROK IN MLADOSTNIKOV S POSEBNIMI POTREBAMI ZA PREPREČEVANJE ŠIRJENJA OKUŽBE S SARS-CoV-2

Ob upoštevanju higienskih priporočil za OŠ predlagamo za izvajanje OŠ programov v primeru OŠPP in zavodov za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami, naslednje dodatne rešitve:

- Na osnovi predstavljene specifične narave dela v zavodih (npr. strnjene kolone varovancev zaradi zagotavljanja varnosti in nadzora, ne nošenje mask zaradi posledično spremenjenega govora) svetujemo, da se v primerih, ko je to mogoče, s pomočjo drugih delavcev vzdržuje priporočena razdalja med otroci oz. predvsem med otroci različnih razredov.
- V primeru, da starši ne dovolijo uporabe razkužila za njihovega otroka in/ali, da v učilnici ni umivalnika, priporočamo, da se otroke spodbuja k pogostejšemu umivanju rok v najbližjem umivalniku. Še posebej priporočamo to v primeru zavodov, kjer je zaradi narave primanjkljajev pri otrocih pogosto ali celo neizogibno dotikanje obraza in površin.
- V primeru izvajanja specialnih pedagoških predmetov, zaradi težav pri zagotavljanju ustreznega razkuževanja površin predlagamo, da se pouk v računalniških učilnicah in laboratorijih, razen za demonstracije, ne izvaja. Predlagamo, da računalnik v učilnici uporabljajo zgolj učitelji. Če narava dela narekuje uporabo računalniške učilnice, priporočamo, da v računalniški učilnici zagotavljate ustrezno razdaljo med učenci, delo pa organizirate tako, da en računalnik uporablja zgolj en učenec/dijak. Svetujemo, da vse površine, ki se jih otroci in mladostniki dotikajo (npr. tipkovnica, miška, miza, ekran ...) po uporabi razkužite.

Svetujemo, da priporočilo smiselno uporabite tudi pri učenju vsakodnevnih spretnosti oziroma pri delu v delavnicah.

- V primeru razkuževanja učnih gradiv in pripomočkov svetujemo, da gradiva, ki jih je možno razkužiti, redno razkužujete. Svetujemo tudi, da razporeditev posameznih pripomočkov organizirate na način, da določen pripomoček uporablja samo ena oseba. Možnost je tudi, da po uporabi gradivo oz. pripomočke shranite in jih ne uporabljate toliko časa, kot je znano, da virus preživi na površini. Po podatkih iz literature* novega koronavirusa SARS-CoV-2 na tiskarskem in tekstilnem papirju niso zaznali živega 3 ure

po inkubaciji (1), na bakreni površini 4 ure (2), na kartonu 24 ur (2), na lesu in tkaninah 2. dan, na gladkih površinah, kot so steklo in bankovci, 4. dan (1), na gladkih površinah, kot sta jeklo in plastika, pa 7. dan po inkubaciji (1). Novi koronavirus je preživel v zelo nizkih koncentracijah na površinah iz nerjavečega jekla 2 dni in plastike 3 dni po inkubaciji (2). Stabilnost oziroma infektivnost virusa je bila določena v laboratorijih v optimalnih pogojih in z visokimi začetnimi koncentracijami virusa (1, 2). V praksi je zaradi dodatnih faktorjev, kot so dnevna svetloba, nihanja v temperaturi in vlažnosti in nižjih začetnih koncentracij virusa, pričakovati, da je stabilnost manjša kot v navedenih laboratorijskih študijah (3). Vedenja o obstojnosti virusa še niso dokončna in se bodo lahko še spreminjala.

(*Opomba: 1. Chin, A. W. H., Chu, J. T. S., Perera, M. R. A., Hui, K. P. Y., Yen, H.-L., Chan, M. C. W.... Poon, L. L. M. (2020). Stability of SARS-CoV-2 in different environmental conditions. *The Lancet Microbe*. doi: [https://doi.org/10.1016/S2666-5247\(20\)30003-3](https://doi.org/10.1016/S2666-5247(20)30003-3) (2. april 2020);
2. Neeltje van Doremalen et al. (2020). Aerosol and Surface Stability of SARS-CoV-2 as Compared with SARS-CoV-1. *The New England Journal of Medicine* (16. april 2020);
3. BfR. Nemški Zvezni inštitut za oceno tveganja. https://www.bfr.bund.de/en/can_the_new_type_of_coronavirus_be_transmitted_via_food_and_objects_-244090.html (12.5.2020)).

- V primeru uporabe sanitarij, je z vidika protokola umivanja rok, nujno umivanje rok čim prej po uporabi WC-ja. Če se otrok dotika površin na poti do matične učilnice, naj si roke umije oz. razkuži tudi po prihodu v učilnico.

V posebnem programu vzgoje in izobraževanja za otroke z zmerno, težjo in težko motnjo smo posebej pozorni na:

- Da se pouk in način dela prilagaja potrebam otrok.
- Vsak otrok ima svoj zaboj igrač in pripomočkov, med seboj jih v enem dnevu ne mešajo. Naslednji dan otrok dobi drug zaboj razkuženih igrač in pripomočkov, saj se zaboji in igrače vsakodnevno razkužujejo.
- Rezervna oblačila naj otrok prinese s seboj kot običajno. S seboj naj ima tudi plastično vrečko, v katero lahko damo umazana in morda mokra oblačila za pranje doma. V hladnem delu leta priporočamo tudi dodatna oblačila zaradi pogostejšega zračenja.
- V primeru, da je v šoli učenec iz rizične skupine oz. otrok, ki ima večja zdravstvena tveganja, predlagamo, da če je možno delo z njim poteka individualno oziroma se poiščejo ustrezne rešitve za posamezen primer.
- Fizioterapevti in delovni terapevti delajo v skladu s smernicami zdravstvene stroke, pri logopedskih obravnavah se priporočila smiselno uporablja v konkretnih situacijah.

Varuhi, negovalci:

Njihovo delo poteka v skladu s priporočili za zavode. Priporočamo uporabo osebne zaščitne opreme, OVO*.

OVO: zaščitna oblačila in obuvalo, prozorna plastična očala, kirurška maska II R oziroma izjemoma pri gluhih in naglušnih uporabo vizirja, rokavice po potrebi (stik s sluznicami, izločki), glede na naravo dela plastificiran predpasnik. **Natančnejša navodila za OVO na posameznih delovnih mestih naj poda pooblaščen specialist medicine dela, ki natančno pozna organizacijski proces in tveganja*

6. SPECIFIČNA PRIPOROČILA ZA PROGRAME SREDNJE ŠOLE IN DOMOVE ZA UČENCE V ZAVODIH ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE OTROK IN MLADOSTNIKOV S POSEBNIMI POTREBAMI ZA PREPREČEVANJE ŠIRJENJA OKUŽBE S SARS-CoV-2

Ob upoštevanju dokumenta Vzgoja in izobraževanje RS v razmerah, povezanih s COVID-19 - Modeli in priporočila (segment za SŠ) ter higienskih priporočil za bivanje v domu, svetujemo, da upoštevate dodatna priporočila, ki veljajo za izvajanje dejavnosti v domovih za učence s posebnimi potrebami za preprečevanje širjenja okužbe s SARS-CoV-2. Upoštevane so specifične potrebe otrok in mladostnikov vključenih v domove v zavodih.

Dodatni ukrepi:

Vzgojni programi za gibalno ovirane otroke in mladostnike v CIRIUS Kamnik in CIRIUS Vipava:

- V prepričanju, da bo nova situacija do neke mere omejila sledenje vzgojnim ciljem in bodo prilagoditve vzgojnega dela poudarek namenile varstvu otrok in mladostnikov, svetujemo, da osebje deluje pomirjevalno, sproščujoče in poskuša pozornost preusmerjati z zaščitnih ukrepov.
- V primeru premikov iz prostora v prostor, kjer priporočene razdalje ne bo mogoče vzdrževati, prav tako pri nudenju fizične pomoči otroku ali mladostniku svetujemo uporabo osebne varovalne opreme (v nadaljevanju OVO)*.
- V primeru tesnega stika z otroki in mladostniki (hranjenje, pomoč pri dnevnih aktivnostih, WC, spremljanje z držanjem za roko) svetujemo uporabo OVO*.
- V primeru samostojnih dejavnosti osamosvojitvene skupine (nakupovanje, kuhanje, pospravljanje) je potrebno upoštevati priporočene zaščitne ukrepe. Ponovno navajamo, da se bodo ukrepi spreminjali v odvisnosti od epidemiološke situacije.
- V primeru izvajanja aktivnosti v večjem prostoru (jedilnica, telovadnica) potrebno upoštevati priporočene zaščitne ukrepe.
- Ponovno navajamo, da se bodo ukrepi lahko spreminjali v odvisnosti od epidemiološke situacije in morebitnih novih spoznanj.
- V tej fazi odsvetujemo druženje otrok in mladostnikov izven matične skupine.
- Individualni izhodi so dovoljeni ob upoštevanju priporočenih zaščitnih ukrepov.

- V primeru izvajanja učnih ur, kjer večina otrok in mladostnikov potrebuje fizično pomoč pri pisanju, pripravi gradiv in jim posledično mora vzgojitelj oz. spremljevalec pripomočke (pisala, ravnila) podajati, priporočamo upoštevanje navodil za OŠ - oseba, ki nudi pomoč, naj poskrbi za redno umivanje ali razkuževanje rok.
- V skupinah mlajših otrok, kjer je težko zagotoviti priporočeno razdaljo in preprečiti medsebojno izmenjavo predmetov in igrač, svetujemo, da upoštevate in uporabljate priporočene higienske ukrepe (umivanje rok in razkuževanje predmetov in igrač).
- Zaradi večjega tveganja pri delu v skupini priporočamo, da priprava na zaključne izpite in maturo poteka na daljavo.
- Za čas izvajanja izpitov naj se mladostnikom omogoča bivanje v domu. Pri tem svetujemo, da vse delo poteka individualno. Takšna naj bo tudi namestitev, vključno s sanitarijami. V kolikor imajo negovalca, priporočamo, da ima vsak varovanec svojega negovalca. **V primeru, da en negovalec neguje več varovancev, si mora pri vsakem prehodu od enega k drugemu varovancu menjati predpasnik in rokavice.** Negovalci naj uporabljajo predpisano OVO*.
- Izvajanje vzgojno izobraževalnega dela (ob upoštevanju zdravstvene specifikke otroka oz. mladostnika) naj poteka v skladu z individualiziranim programom za vsakega posameznega otroka s posebnimi potrebami, z izobraževanjem na daljavo, terapijami v zavodu in krajšimi bivanji v zavodu glede na zdravstvene indikacije. Če to ni možno naj se poiščejo ustrezne rešitve za posamezen primer. Terapije v zavodu potekajo skladno z zdravstvenimi standardi oz. navodili.
- Za krajša bivanja v domu svetujemo individualno namestitev, trajanje bivanja je odvisno od zdravstvenih indikacij. V primeru, da gre za otroka, ki ima zdravstvena tveganja naj vse poteka individualno.

OVO: zaščitna oblačila in obuvalo, prozorna plastična očala, kirurška maska II R oziroma izjemoma pri gluhih in naglušnih uporabo vizirja, rokavice po potrebi (stik s sluznicami, izločki), glede na naravo dela plastificiran predpasnik. **Natančnejša navodila za OVO na posameznih delovnih mestih naj poda pooblaščen specialist medicine dela, ki natančno pozna organizacijski proces in tveganja na posameznih delovnih mestih. Spletna stran medicine dela, dostopno na naslednji povezavi: <https://www.anticovid.zmdps.si/>.*

Vzgojni programi za slepe in slabovidne otroke in mladostnike v IRIS Ljubljana:

- V primeru uporabe različnih pripomočkov (tipank, zemljevidov, igrač, maket, brajevih listov) in dotikanju različnih površin svetujemo, da upoštevate in uporabljate priporočene higienske ukrepe (umivanje in razkuževanje rok, razkuževanje predmetov in pripomočkov, čiščenje in razkuževanje površin).
- V primeru tesnega stika z otroki in mladostniki (hranjenje, pomoč pri dnevni aktivnosti, WC, spremljanje z držanjem za roko) svetujemo, da upoštevate in uporabljate priporočene higienske ukrepe (umivanje in razkuževanje rok) ter uporabo OVO*.
- V domovih za učence s posebnimi potrebami se smiselno uporabljajo priporočila za dijaške domove.
- Za čas izvajanja izpitov naj se mladostnikom omogoča bivanje v domu. Priporočamo individualno namestitev, vključno s sanitarijami. V kolikor imajo negovalca ali spremljevalca, priporočamo, da ima vsak otrok s posebnimi potrebami svojega

negovalca. **V primeru, da en negovalec oz. spremljevalec neguje ali spremlja več otrok, si mora pri vsakem prehodu od enega k drugemu varovancu menjati predpasnik in rokavice.** Negovalci naj uporabljajo predpisano osebno varovalno opremo, OVO*.

OVO: zaščitna oblačila in obuvale, prozorna plastična očala, kirurška maska II R oziroma izjemoma pri gluhih in naglušnih uporabo vizirja, rokavice po potrebi (stik s sluznicami, izločki), glede na naravo dela plastificiran predpasnik. **Natančnejša navodila za OVO na posameznih delovnih mestih naj poda pooblaščen specialist medicine dela, ki natančno pozna organizacijski proces in tveganja na posameznih delovnih mestih. Spletna stran medicine dela, dostopno na naslednji povezavi: <https://www.anticovid.zmdps.si/>.*

Vzgojni programi za gluhe in naglušne otroke in mladostnike, z govorno jezikovnimi motnjami in avtističnimi motnjami v ZGN Ljubljana:

- V primeru upoštevanja priporočila o medosebni razdalji svetujemo izvajanje naslednjih ukrepov: vzgojna skupina naj ima čim manj stikov z osebami izven vzgojne skupine, upoštevanje osnovnih higienskih ukrepov v čim večji meri, redno zračenje in čiščenje prostorov. Ponovno navajamo, da se bodo ukrepi spreminjali v odvisnosti od epidemiološke situacije.
- V primeru vstopanja drugih oseb v dom priporočamo, da vstopajo in z mladostniki sodelujejo samo zdravi prostovoljci, ki naj čim bolj upoštevajo vse predhodno navedene higienske ukrepe.
- V zvezi z uporabo maske pri mladostnikih s specifičnimi primanjkljaji (gluhi in naglušni – branje z ustnic, mladostniki z govorno-jezikovnimi težavami – težave z lokomotornimi organi, mladostniki z avtističnimi motnjami – komunikacija brez očesnega kontakta, ki bi v primeru pogleda v oči lahko sprožil nezaželeno obliko vedenja) in zaposlenih, je v priporočilih poudarjeno, da se priporočila smiselno uporabljajo v konkretnih situacijah.

Programi v domovih za učence s posebnimi potrebami pri OŠPP:

- V domovih za učence s posebnimi potrebami se smiselno uporabljajo priporočila za dijaške domove in zgoraj opisana priporočila za različne zavode.

7. SPECIFIČNA PRIPOROČILA V PRIMERU IZVAJANJA RAZLIČNIH DEJAVNOSTI V ZAVODIH ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE OTROK IN MLADOSTNIKOV S POSEBNIMI POTREBAMI

Na osnovi seznanitve s problematiko varovancev v zavodih za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami in možnostmi izvajanja različnih dejavnosti, ugotavljamo, da je tveganje za prenos okužbe povečano. V zavodih sočasno poteka izvajanje vzgojno izobraževalne in zdravstvene dejavnosti.

Pri izvajanju vzgojno izobraževalne dejavnosti svetujemo upoštevanje higienskih priporočil za vrtce, šole in bivanje v domovih, ter dokumenta »Vzgoja in izobraževanje RS v razmerah, povezanih s Covid-19 - Modeli in priporočila« in dodatna priporočila za delo z otroki s posebnimi potrebami. V primeru izvajanja zdravstvene dejavnosti je potrebno upoštevati navodila in priporočila za zdravstveno dejavnost.

Predlagani ukrepi za primere, ko prihaja do srečevanja zunanjih pacientov in spremljevalcev z otroki, vključenimi v vzgojno izobraževalne programe v zavodu:

- Prostorska ločitev in ustreznost ureditev izvajanja različnih dejavnosti na način, da za obe dejavnosti niso v uporabi skupni prostori, hodniki, sanitarije. V primeru, da to ni mogoče:
 - izvajanje zdravstvenih storitev na daljavo, kjer je to izvedljivo in s strani financerja zdravstvene dejavnosti tudi dovoljeno.
- oziroma:
- organizacija varstva na daljavo in šolanja otrok in mladostnikov na daljavo, v primeru prihoda teh otrok in mladostnikov na terapije pa poskrbeti za upoštevanje navodil in priporočil, ki veljajo za izvajanje zdravstvene dejavnosti.

8. OBLIKE POUKA

V primeru OŠPP in zavodov za vzgojo in izobraževanje otrok in mladostnikov s posebnimi potrebami svetujemo v primeru specifičnih zdravstvenih stanj otrok in mladostnikov pouk in druge obravnave na podlagi individualiziranega programa za vsakega učenca ali dijaka.

V primeru, da organizacija in izvedba individualiziranega pouka ni mogoča, svetujemo izvajanje pouka v manjših stalnih učnih skupinah.

V primeru, da mora v zavod zaradi zdravstvene indikacije priti varovanec z zdravstvenim tveganjem, naj pouk in zdravstvena obravnava potekata individualno oziroma se poiščejo ustrezne rešitve za posamezen primer.

9. OSEBNA VAROVALNA OPREMA (OVO)

Spremljevalci, negovalci naj uporabljajo kirurško II R masko in prozorna plastična očala, tudi za ostale zaposlene v vzgojno izobraževalni dejavnosti priporočamo uporabo OVO*.

Osebjem, ki izvaja zdravstvene storitve, naj se ravna po navodilih in priporočilih za izvajanje zdravstvene dejavnosti.

Opomba: **Natančnejša navodila za OVO na posameznih delovnih mestih naj poda pooblaščen specialist medicine dela, ki natančno pozna organizacijski proces in tveganja na posameznih delovnih mestih. Spletna stran medicine dela, dostopna na naslednji povezavi: <https://www.anticovid.zmdps.si/>.*

10. VIRI IN DODATNE INFORMACIJE

Uporabljeni NIJZ dokumenti:

Splošna priporočila:

<https://www.nijz.si/sl/preprecevanje-okuzbe-z-virusom-sars-cov-2-v-obdobju-sproscanja-ukrepov>.

Higienska priporočila za vrtce, šole in domove, dostopna na:

<https://www.nijz.si/vzgojainizobrazevanje>.

11.POPRAVKI IN DOPOLNITVE DOKUMENTA

Verzija 4.12.2021	Dopolnitev tabele Splošni higienski ukrepi, str. 4. Dopolnitev alineje/odstavka o prezračevanju, str. 5.
----------------------	---